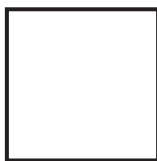

Ako GPS zmenilo život gerily

(prvé interview s Čiernym vlkom)

Najprv sa chcem ospravedlniť, že sme vás takto vyzliekli dohola a prevážali so zaviazanými očami. Bolo to nutné pre vašu aj našu bezpečnosť. Pre lokalizačné zariadenia. Áno, presne ako vravíte. GPS zmenilo život partizána. To môžete dať ako titulok svojho článku: Ako GPS zmenilo život aj smrť gerily! Gerila je lepšie označenie ako partizáni, však? Viac trendy.

Goril, prines im nejaké handry, nech tu nestoja s holými cicinami!

Aj ten Gorilov ukazovák v riti bol súčasťou osobnej prehliadky a nie milostnej predohry. Hoci ako sa pozerám na tohto blondiaka, tak by ho asi viac potešila tá predohra. Sorry, to sú len politicky nekorektné žarty.

Okuliare? Nie, teraz vám ich nevrátim. Viete, koľko sa do okuliarov dá zamontovať všelijakých svinských technológií? Ale keď vás chlapi budú viezť preč, tak vám Goril vráti všetky vaše veci. Nič sa vám nestratí, za to ručím Gorilovou hlavou! Sme síce cigánska gerila, ale nie zlodeji.

Takže k veci! Vy teda ste, vy tvrdíte, že ste britskí novinári, však? A obaja máte zhodou okolností slovenské mená a hovoríte po slovensky. V britských školách je to azda povinný predmet? Myslíte, že vám uverím čokoľvek? Keď som Cigán, tak som automaticky hlúpy, však? Ako v tých vtipoch. V tých vašich slovenských vtipoch o sprostých Cigánoch. Predtým ste nás nazývali počerní spoluobčania, potom Rómovia, potom neprispôsobivé skupiny, dnes zase Cigáni. Od Rómov k Cigánom, od spoluobčanov k neprispôsobivej skupine.

Nuž ale už naozaj k veci: kto ste a čo ste zač?! Aha, regionálni spolupracovníci niekoľkých britských médií. Takže už nie redaktori, iba spolupracovníci. Na voľnej nohe. Výborne! A pre koho ste už robili? Kedy a kde vám už niečo uverejnili? Presvedčte ma, že nie ste siskári ani NBSZ.

Presne ako vravíte, chcem si pozrieť vaše články. Pravdaže máme internet. Už sme sa predsa zhodli, že technológie menia život gerily. Mám otvorený google, diktujte. Atlantic Observer. Číslo zo štrnásteho mája hovoríte? Tu je. Ivan Balaz, Tom Krivos. Ale vy ste predtým hovorili Tomáš Krivosucký, nie Krivos. Pseudonym kvôli Angličanom? Že by im záležalo, či článok v časopise napísal niekto s lepšie vysloviteľným menom? To neznie presvedčivo.

Tak povedzte ešte aspoň dva ďalšie články. Áno, hľadám. London News. Issue. February. No áno, je tu Balaz a Krivos. To je článok o etnických konfliktoch na futbalových štadiónoch?

Sorry, začítal som sa. Takže vy vyhľadávate témy národnostných a rasových konfliktov. My vám do toho perfektne zapadáme.

Naschvál som povedal my, a nie ja. Nie ja som Čierny vlk, ale my všetci sme Čierni vlci. The Black Wolfs. Wolfs nemôže byť? The Black Wolves? To znie ako názov nejakej starej hip-hopovej kapely z Harlemu.

A nedávno som zistil, že Die Schwarzen Wölfe bola nemecká neonacistická organizácia v Alsasku. Nič sa nedá robiť, my si už meno meniť nebudeme. Možno čoskoro aj v Nemecku a vo Francúzsku budeme viac známi my než tamtí nacisti.

Po maďarsky je to Fekete farkasok. Po maďarsky neviem skoro vôbec, musia mi prekladať chlapani – Roland, Goril, Mario. Gyula, ten čo si čistí samopal, zase nevie skoro nič po slovensky. Je z Budapešti. Taká sme my multi-kulti gerila. Aby sme sa dohovorili, potrebujeme google translator.

Aj toto interview by ste mali robiť radšej s viacerými, nielen so mnou. Potom vám vyberiem niektorých chlapcov.

Ozaj, keďže sme vám zabavili všetky veci, nechcete, aby sme to nahrávali do môjho tabletu? Dáte mi mailovú adresu, na ktorú vám to pošlem. No áno, technológia menia život gerily. Fotky? Mňa môžete fotiť, koľko chcete, ja som do toho išiel naplno, ale chlapcov radšej asi len tak nejasne, zozadu. Majú rodiny. Roland má deti. Roland, av kemande! Koľko máš detí? Tri? A s koľkými ženami? So štyrmi?

Čím začneme? O tom, ako sa medzi sebou dorozumievame? Čierni vlci sú rómska odbojová skupina zložená z dobrovoľníkov z územia Slovenska a Maďarska.

Dobre, vypol som to. V čom je problém? Podľa vás som formálny? O. K. Ale pochopte, že aj my máme svoje záujmy. Keď

som súhlasil s týmto rozhovorom, mal som na mysli naše ciele. Predsa nebudem novinárom vysvetľovať význam médií pre verejnú mienku. Niekedy sa mi dokonca zdá, že ani neexistuje verejná mienka, je len to, čo povedia médiá. Plus to, čo je na facebooku. Pozerali ste sa na náš facebook? Nieкто založil skupinu I love The Black Wolf. S mojou fotkou z detstva. Pozrite sa. Ktovie, ako sa k nej dostali. Teší aj neteší. Je to v prospech našej veci, ale vzniká dojem, že toto všetko je len moja osobná iniciatíva. I love The Black Wolf, a kde je celé hnutie?

Takže ideme odznova. Musím pripustiť, že Čierni vlci majú problémy s internou komunikáciou. Sú medzi nami mladí Rómovia zo Slovenska aj z Maďarska. Po rómsky vedia všetci okrem mňa. Ale učím sa. Čierni? V množnom čísle kale a vlci sa povie ruva. Ruvestar balevas na ela. Nebude z vlka slanina.

Otec bol Cigán, ale taký ten integrovaný. Áno, zamestnaný po celý život. Pracoval ako šofér autobusu. So svojou rómskou rodinou sa veľmi nestýkal, aj sa odsťahoval do Bratislavy.

Nikdy sme sa o tom nerozprávali, ale možno máte pravdu, hanbil sa za to, že je Róm. Mama bola gadžovka, ale v srdci, či ako to povedať, bola e Romňi viac než otec. Na leto nás brala k otcovým príbuzným na východ. Nie do osady. Do Košíc. Nie! Nie Lunik. Gadžovský panelák, kde láskavo dovolili žiť jednej integrovanej cigánskej rodine. Ale mali sme príbuzných aj v osade. Párkrát sme boli aj tam. V Moldave nad Bodvou. Veď vlastne o tom to celé je.

V akom zmysle? No mama sa proste vedela zabávať s Cigánmi, spievať, tancovať, piť. Otec len tak sedel v kúte. Vlastne

s nami na východ ani veľmi nechodil. Nie, už nežije. Zahynul pri dopravnej nehode pred siedmimi rokmi. Zrazilo ho nákladné auto. Šoféra autobusu zrazilo na priechode pre chodcov nákladné auto. Otec bol samý paradox.

Aj mama, pravdaže. To bol stelesnený paradox. V Bratislave robila účtovníčku pre bohatých gadžov, ale raz za mesiac nás posadila do vlaku smer Košice a išla sa vybláznit', rozhadzovať peniaze. Keď minula priveľa, otec ju prefackal, čo jej však, myslím, až tak neprekážalo. Zdalo sa jej to asi také originálne cigánske.

Otec ma nevychovával ako Róma. Nútil ma učiť sa, kontroloval, či mám slušných kamarátov. Väčšinou som nemal žiadnych, lebo aj mojich spolužiakov kontrolovali rodičia a nedovolili by im kamarátiť sa s cigošom. Aj môj otec chcel mať – ako to nazvať? – biele deti. V tom bol u nás ten rozpor. Otec si zobral gadžovku, lebo chcel splynúť s bielymi. Mama si zobrala Róma, lebo cítila, že dušu má cigánsku. No a takíto dvaja ľudia ma vychovávali. Svojím spôsobom som z rozháranej rodiny.

Otec ma nenaučil po rómsky. Presne tak to môžete aj napísať, že ja som jediný z Čiernych vlkov, kto nehovorí plynule po rómsky. Ale učím sa. Už viem dost'. Radšej napíšte, že som sa po rómsky už naučil. Romaňi čhib hiňi phari!

Ani mama už nežije. Po otcovej smrti začala dost' piť. Zomrela na rakovinu žalúdka. Rýchly priebeh, vraj to môže spôsobiť alkohol. Jej pohreb v Slávičom údolí bol najkrajší cigánsky bašavel. Vtedy som si povedal, že chcem zostať Rómom. V podstate som dovedy vyrastal pod vplyvom otca. Túžil som zblednúť.

Nie, toto vôbec nemyslím metaforicky! V puberte som naozaj pravidelne chodil do drogérie pozrieť sa, či už nevymysleli prípravok na bledšiu pleť, tak ako je možné prefarbiť si vlasy. Nevymysleli. Pre gadžov nie je predsa nič pôvabnejšie než sa dohneda opáliť.

Učil som sa celkom dobre, bez problémov. Najradšej? Určite dejepis. Samozrejme, v učebniciach dejepisu som počas celej školy neobjavil ani jedinú zmienku o Rómoch.

Mesiac po matkinej smrti som mal bakalárske štátnice. Sociológiu. Potom som išiel na magisterské štúdium politológie. Predstavte si študentov politológie – mladí rozhladení ľudia, všetci plynule hovoria po anglicky, čítajú knihy v cudzích jazykoch, majú plnú hubu tolerancie, sociálnej inklúzie, multikulturalizmu, participácie. A potom s nimi sedíte na voliteľnom predmete Slovenská republika a Rómovia a všetko je inak. Pre mňa pojem rómsky problém znamenal otázku, ako začleniť Rómov do slovenskej spoločnosti. Pre nich rómsky problém rovná sa existencia Rómov na Slovensku. Ak by zmizli Rómovia, zmizol by problém. Im skrátka prekážalo aj to, že nejaký chudák ide nadránom do lesa, nazbiera za vedro hříbov a potom sa ich pokúša predat' pri ceste. Pýtate sa, čo im na tom mohlo prekážať? Že ten chudák je Róm!

Prihlásil som sa aj na doktorandské štúdium, ale už som ho nedokončil. Nemôžete vyhlásiť vojnu Slovenskej republike a pritom študovať. Gerila je na plný úväzok.

Čo ma inšpirovalo? Prepáčte, ale slovo inšpirácia je predsa len nevhodné. Toto je vojna. Krv, bolesť, smrť. Žiadna inšpirácia.

Ako sa to hovorí? Keď zbrane rinčia, múzy mlčia. Alebo múzy mrnčia? To tiež nie je zlé.

Čiernych vlkov som založil v roku dvetisíctrinásť. Polícia vtedy zmasakrovala rómsku osadu v Moldave nad Bodvou. Počuli ste o tom? Naozaj nie?

Takže stručne: jedna nadácia, ktorá sa venovala podpore Rómov, zorganizovala v Moldave bašavel. Muzika vyhrávala do noci. Prišli šingune, policajti. Rušenie nočného pokoja. Romáci boli už opití, tak hodili do ich auta zopár kameňov, ale žiadneho policajta nezranili, naozaj to schytalo len auto. O chvíľu prišli tri autá. A koho zobrali? Chlapca s gitarou! Leon sa volal. Hoci on kamene určite nehádzal, veď stále hral, to museli vidieť aj tí fízli.

Na policajnej stanici ho celú noc mlátili. Tí idealisti z Bratislavy, ľudia z nadácie, ktorá bašavel organizovala a jej názov si môžete nájsť niekde na internete, napísali sťažnosť na neoprávnenú brutalitu policajtov. Hádajte, čo sa stalo! O dva dni vtrhli do osady kukláči, celý regiment. Z chatrče do chatrče, rozbíjali a ničili všetko, čo im prišlo pod ruku. Viete, čo je to pre rodinu z osady, keď im vysypú päť kíľ múky a podupú dve kilá mäsa? To je vážny problém. Keď im rozbijú na chatrči okno, je to už katastrofa. A policajti išli rovno po Leonovi.

Šinguno, ktorý ho pred pár dňami zbalil, vykrikoval na celú osadu: Kde máte Leona, nech mu teraz pomôže nejaká nadácia! Hneď ho brali. Zase ho zmlátili, ale tentoraz ho aj obvinili. Vraj útok na verejného činiteľa. Pritom Leon bol len muzikant. Útly chlapec s dokonalými gitaristickými prstami. Všetci hovorili, že

on sa nikdy nebil, ani v škole, ani v osade. Keď mu povedali hraj, tak hral. Taký ten „ja nič, ja muzikant“. Mariachi. Takže mu hrozil súd, lebo bol obvinený z útoku na verejného činiteľa. Ale k súdu napokon neprišlo, lebo Leon zomrel.

Ako? Jasné, to je kľúčová otázka. Pri niektorej z tých bitiek mu policajti poškodili srdce. Posttraumatický šok či ako sa to volá. Keď sa z policajnej stanice vrátil ráno domov – to akože do chatrče s udupanou hlinou namiesto podlahy – sťažoval sa na nevoľnosť, nemohol dýchať. Ale keď ho rodičia zaviezli na káricku k obvodnej doktorke a tá sa dozvedela, ako sa mu to stalo, tak ho ani neposlala na kardiológiu. Nič ti nie je, Cigán, prac sa od-tiaľto! Potom sa to striedalo, raz sa cítil dobre, raz zle, no a jedno ráno bol mŕtvy. Na chrbte mal ešte dobre viditeľné podliatiny od policajných obuškov. Vyzerali ako také dve rovnobežné čiary. No nemyslíte si, že sa to dostalo do pitevnej správy. Ale pravdaže o to príbuzní žiadali. Proste zomrel na zástavu srdca. Aj vy by ste zomreli, ak by sa vám zastavilo srdce.

Prečo práve tento incident? Aj vy ste to nazvali incident. Aké neprimerané slovo, ak hovoríme o mŕtvom osemnásťročnom chlapcovi. Leon bol môj bratranec. Z otcovej strany, samozrejme. Predtým som ho videl možno päť-šesť ráz. Pamätám si skôr jeho detské prsty na hmatníku gitary, a nie tvár. Mariachi. Viem o tom len toľko, čo bolo v novinách a čo mi povedala rodina. Neviedol som žiadne pátranie. Bol som rozhodnutý hneď. Život za život.

Milanko sa volal ten policajt, ktorý zbalil Leona v ten úplne

prvý večer. Dal na facebook aj jeden vtip o lenivých Cigánoch, viac nestihol. Nie, Milanko je priezvisko. Hodnosť? Našli by ste si to na internete. A na policajnej stanici v Moldave má pamätnú tabuľu, určite tam je aj jeho hodnosť. Chodte si to odfotiť. Vtedajší premiér tú tabuľu odhaľoval. Ten má tiež na rováši.

Milanka sme popravili presne rok po Leonovej smrti. Čierni vlci boli vtedy trojčlenné komando.

Dnes? Asi päťdesiat. Lenže v marci niekto vhodil v Trenčíne zápalnú fľašu do autobusu s ultras Slovana a potom sa pod to na internete podpísal ako Čierny vlk. Takže zrejme existuje nejaká externá bunka, ktorá sa k nám hlási. Naša štruktúra je pyramídová a decentralizovaná, ak to mám pomenovať odborne. Bunky konajú samostatne.

Isteže, to nevyklúčujem, časom naozaj môže vzniknúť problém, že niekto sa bude vydávať za Čiernych vlkov, no urobí veci, ktoré budú v rozpore s našimi cieľmi. Myslím, že aj siska sa už pokúša diskreditovať nás.

Ako sa čierny vlk stane Čiernym vlkom? Poviem vám, ako to bolo u väčšiny: celý život prežili v poloilegalite, všetci naokolo ich nenávideli – v škole, na úradoch, v obchode, všade im ukazovali, že sú iní, že nepatria do veľkého sveta majoritnej spoločnosti, nech zalezú do svojho geta. Od vydedenca je len krok k partizánovi. Okrem toho cigánske decko je občas nútené niečo ukradnúť, napríklad jedlo alebo zošit do školy, takže má tú skúsenosť byť mimo zákona. Ak neskôr mladý rómsky muž chce zmeniť seba aj svet, Čierni vlci sú najprirrodzenejšie riešenie.

Robíme výber, nie nábor.

Dobre, máte pravdu, u mňa to bolo iné, ale len o trochu. Mne aj spolužiaci na politológii povedali: Ty nie si ako Róm, len tak vyzeráš. To mala byť z perspektívy ich tolerancie pocta. Môžeš vyzerat' inak, ak si ako my. Pritom kvôli buzerantom nosili transparenty na dúhových pochodoch a kvôli Židom podpisovali petície. Hoci Židia už na Slovensku žiadni nie sú. Riešiť antisemitizmus v tejto krajine je ako riešiť nenávisť voči Keltom alebo Avarom. To etnikum tu už proste nie je. Je to síce smutné, ale je to tak.

Proti Židom? Ale vôbec nič, v podstate sú to naši spojenci, veď máme spoločného nepriateľa. Židov vyvraždili ľudia nasýtení rovnakou nenávisťou, akú si dnes pestujú tí, ktorí nenávidia nás.

Len mi je smiešna tá intelektuálna pohodlnosť – sympatizovať so Židmi, ktorých niet. Ktovie, ako by sa títo sympatizanti správali, ak by im pod oknami chodili rabíni v čiernych kaftanoch a decká s tými čudnými vrkôčikmi.

Upozorňujem na fakt, že tunajší ľudia nedokážu byť deň čo deň konfrontovaní s odlišnosťou, s iným svetom, to totiž nie je ako chodiť na festivaly etno hudby.

Ozaj, vďaka Židom bola v učebniciach dejepisu predsa len jediná zmienka o Rómoch. Keď písali na pol strane o holokauste Židov, tak pripojili vetu, že sa vyvražďovanie týkalo aj Rómov. Takže: ďakujeme Židom!

Ako konkrétne? Ak dovoľíte, to si nechám pre seba, ale poviem, že nových členov získavajú Čierni vlci priamym kontaktom. Chlapci majú styky so svojimi rodinami, s bývalými kamarátmi, občas príde echo, že niekto by do toho chcel ísť naplno.

Naplno znamená, že sme pripravení aj zomrieť.

Nie, na zabíjanie si nemôžete zvyknúť. Smrť je smrť, aj keď je to váš nepriateľ. Vždy je v tom niečo desivé, strašidelné alebo skôr možno mystické. Zobrali ste život, a na to má právo iba Boh, takže keď ste ten život náhodou zobrali neprávom, raz budete za to prísne súdení.

Voči označeniu terorista sa dôsledne ohradzujem, to tam určite zdôraznite ako medzitulok! My sme odbojové hnutie. Nešírime strach, bojujeme proti konkrétnemu nepriateľovi. Nikdy by sme nepoložili bombu do vlaku, nikdy by sme nestrieľali na ľudí v supermarkete. Hoci v tejto krajine nás väčšina ľudí nenávidí, takže by sme aj v takom prípade zabíjali len svojich nepriateľov. Ale načo zabíjať anonymov, keď máme dosť priamych terčov.

Milanko vďaka nám získal posmrtnú slávu. Čoskoro po ňom nasledovala tá orvoška, ktorá odmietla poslať Leona ku kardiológovi. Nie, nezabili. Odsekli sme jej pravú ruku. Aj patológovi, ktorý ho pitval. Potom sme sa síce dozvedeli z televízie, že ten chlap je ľavák, ale už sme kašľali na to. Rozumiem otázke, ale neviem, či dokážem správne odpovedať. Je to aj vec propagandy, zmrzačení lekári sú naše chodiace reklamné pútače. Každý vie, čím si to zaslúžili a hlavne kto im to urobil.

Áno, máte pravdu, z osád nám hneď od začiatku hlásili, že naše akcie vystupňovali nenávisť. Väčšina Rómov je proti nám. Len medzi mladými mužmi máme akú-takú podporu. Chápem, že naši ľudia sa boja. Teror polície je strašný. Na Slovensku aj v Maďarsku. Priamo v Moldave nad Bodvou prišla hneď na začiatku o život mladá žena aj s novorodencom. Keďže sme ku

každej akcii vydali na internete vyhlásenie s presným zdôvodnením, policajti si najskôr mysleli, že sme z Moldavy. Mimochodom, dodnes odtiaľ medzi Čiernych vlkov neprišiel ani jediný bojovník. Ani to nechcem. Moldava je symbol. To je rómsky Tien-an-men, Soweto, naša Národní trieda – ak tomu budú vaši britskí čitatelia rozumieť. Moldavou sa všetko začalo.

Pár dní po Milankovej poprave urobili v moldavskej osade strašne brutálnu raziu. Jedno dievča, ktoré práve prišlo z pôrodnice, spanikárilu, zobralo decko a rozbehlo sa preč. Strelili ju do chrbta. Dieťa si pri páde rozbilo lebku. Poznáte? Áno, bola taká verzia, že aj dieťa zasiahol projektil, ale ľudia z osady mi hovorili, že nie.

V podstate nie, za to sme sa nepomstili. Síce sme neskôr zaútočili na policajnú stanicu v Moldave, ale to bola len taká propagačka. Z auta sme vystrelili do okien pol zásobníka, sami sme si od toho sľubovali len mediálny ohlas. A ten bol veľký!

Čím väčšia nenávisť gadžov, tým väčšie odhodlanie Rómov. Psychologicky nám tento ťažkopádny policajný teror vyhovuje. Radikalizuje nám Rómov.

Zatiaľ, žiaľ, nie. Ale časom to musí prísť. Musí sa objaviť nejaká iniciatíva bielych na našu podporu, nejaký tlak na vládu, aby začala vyjednávať. Ako v Amerike počas vietnamskej vojny alebo vo Francúzsku počas alžírskej vojny.

V Maďarsku? Hneď od začiatku, už v tej prvej trojke bol Gyula. Tiež študoval ako ja a tiež zistil, že integrácia nie je možná. Nie, nepoviem, ako sa na nás napojil, lebo ten kanál je stále v prevádzke. Keď súd oslobodil v Budapešti dvoch známych neonacistov

obvinených z vraždy rómskej ženy, tak sme hneď vedeli, že to sú naše najbližšie terče. Napokon sa do toho priplietol ešte tretí, s ktorým sme nepočítali, ale neľutujem. A cestou späť Gyula povedal, že takto to už ďalej nejde, nemáme ani na benzín, takže musíme zabavovať autá s plnou nádržou. A či by sme teda neurobili hneď tam jednu banku. Vyšlo to.

Ako vidíte, žijeme veľmi asketicky. Mne dosť záleží, aby mali chlapci stále na pamäti, že sme bojovníci. Zatiaľ sme urobili jedenásť bánk na Slovensku a štyri v Maďarsku. Ale osvedčili sa nám aj supermarkety. V týchto končinách, našťastie, ešte dosť ľudí platí hotovosťou. Vyberieme tak tri, štyri pokladne, ochrankári pred nami utekajú odušu.

Občas podporujeme aj konkrétne rómske rodiny. Vedíme presné účtovníctvo, pretože raz budeme skladať účty. Komu? Ja to nazývam rómska rada. Nie, zatiaľ neexistuje.

Kúpiť ručné zbrane nie je problém. Samopaly, pištole, granáty. Hlavne od Rusov a Ukrajincov. Práve na zbrane míňame najviac peňazí. Nafotíme potom náš arzenál, to v časopise zapôsobí. Aj falošné doklady sú dosť drahé. Roland a Hnis, to je ten s prelepeným okom, stále mu hnisá, títo dvaja používali minulý rok aj indické pasy. Keď americkí černosi sú Afroameričania, tak európski Cigáni sú Indoeurópania, no nie?

Áno, bez kriminálneho podsvetia to nejde. Ale sú to naši obchodní partneri, takže ak dovolíte, nebudem sa k tejto téme viac vyjadrovať.

Viacerí. Desať alebo dvanásť našich členov bolo predtým vo väzení za krádeže alebo lúpeže.

Zatiaľ nie. Je to zázrak, ale ešte ani jedného. Ani mŕtveho, ani zraneného. Medzi chlapcami sa veľmi rozšírili modlitby k strážnym anjelom. Ja? Modlím, ale inak. O tomto nehovorme.

Hlavne odkedy proti nám nasadzujú armádu, tak mám obavy a som opatrnejší. Armáda má lepšie technológie.

Použil som slovo hnutie? Áno, teraz o tom takto uvažujem. Najskôr som myslel na pomstu – likvidovať osoby, ktoré škodia Rómom. Policajtov, politikov, neofašistov. Lenže aj väčšina z tých, ktorí neškodia, by škodila, ak by mohla. Tak pomsta spontánne prerástla do gerilovej skupiny s politickými cieľmi do budúcnosti. Gerila môže byť aj teroristická bunka, a to Čierni vlci nie sú! Sme viac. Movement. Teraz už myslím na povstanie. Vedejeme vojnu. Určite nechcem byť cigánsky Jánošík ani Robin Hood!

Na slovách záleží. Američania nerokujú s teroristami, ale z partizánov robia ministrov.

Áno, povedal som presne to – integrácia nie je možná.

Neviem, možno som. Som rasista, ale poviem vám v akom zmysle. Gadžom skrátka nedôverujem. Ale určite si neželám, aby prišla nejaká epidémia a vykynožila všetko biele. A koľkí takzvaní slušní gadžovia by sa v kútiku duše potešili, ak by taká epidémia vykynožila všetkých Rómov? Nájdite si štatistiky xenofóbnych nálad na Slovensku a v Maďarsku.

Predstavu o budúcnosti mám. Sarajevský scenár. Dnešné konflikty medzi Maďarmi a Slovákmi skôr či neskôr určite prerastú do vojny. Potom sa zobudia v Bruseli Európska únia a NATO, aby to zastavili. My ponúkne koridor od Čunova až po Kráľovský Chlmec. Nárazníková zóna medzi znepriatelenými

stranami. Tam vznikne rómska autonómia. Možno časom aj štát.
Pozrite sa na Kosovo. Dá sa to.

A teraz poďme fotiť.

Viliam Klimáček: Nad'a má čas

Levice, Koloman Kertész Bagala 2002, s. 8:

„Na Košice pochoduje Rómska oslobodzovacia armáda a cestou plieni hypermarkety. Štát má situáciu pod kontrolou, ale na východné Slovensko sa odporúča cestovať len v neodkladných prípadoch.

Každému občanovi zaručíme bezpečnosť! – dáva sa počuť minister vnútra, ale mŕtvi a ranení pribúdajú.

Zakiaľ krajina žne, čo zasiala stáročnou nenávisťou voči Rómom, Nad'a leží na pohotovosti.“

V skrýši 1

Veľmi starý stôl z bledého, zrejme borovicového dreva s popukaným lakom. Povrch rozrušili škrabance, v ktorých sa usadila sivastá špina, ale poškodili ho aj horúce hrnce, ktoré sem čiesi ruky bez ohľadu na drevo a lak často kládli. Takže teraz stôl pokrývajú desiatky bledých kruhov, akoby sa pomocou tých hrncov ktosi snažil vytvoriť olympijský symbol, no keď videl, že sa mu to nedarí, skúšal to nanovo o kúsok ďalej. Zažraté nečistoty vyplnili aj línie elipsových letokruhov v dreve, takže stôl teraz vyzerá starší než strom, z ktorého ho pred desaťročiami vyrobili. Špina je ľudská, skutočná, pravá dedinská, no stôl je produktom pásovej industriálnej výroby, nie je na ňom nič remeselne poctivé.

Na popukanom stole zostali dva špinavé taniere. Pasujú k stolu tým, aké sú staré a opotrebované, glazúra popraskala v ktorejkoľvek spodnejšej vnútornej vrstve a teraz pripomína mapu, možno je to cestná sieť husto obývanej krajiny, no nevedno akej. Jeden z tanierov bol vyjedený, v druhom zostali zvyšky, teraz už obschnuté

a nevábne. Akási ruka tanieru náhlivo odsunula na kraj stola, aby urobila miesto pre niečo, čo tu už teraz nie je.

Vzhľad zvyškov v tanieroch naznačuje, že pokrm bol pripravený človekom bez schopnosti či záujmu o varenie. Určite nepoužil pri práci svoju fantáziu, ba nedržal sa ani len receptúry, možno varil v zhone či zmätku, nepochybné však z lacných, nekvalitných surovín. Hoci zvyšky jedla sú teraz už obschnuté a stvrdnuté, je zrejmé, že ich farby boli nevábne fádne aj vtedy, keď sa z nich parilo a kuchárovi či kuchárkine ruky ich z hrncov nešikovne nakladali na staré tanieru. Na povrchu malých ostrovcov omáčky sa vytvorila hladká škrapina, jej farba má s rajčicami len málo spoločné, pripomína skôr zle vypranú škvrtu po rozliatom víne. Zvyšky belavých cestovín sú zlepené do gundže, ale vidno, že tento žvachel' zauzlených špagiet vznikol už počas nedbalého varenia. Bolo treba občas premiešať.

Niekoľko špagiet bezmocne prevísa z taniera, iné sa bolestivo ňaťahujú medzi popukaným lakom stola a dopraskanou glazúrou taniera. Špagety sú sinavé, s ružovými kvapkami omáčky, takže v šere zatemnenej miestnosti by pri určitom uhle pohľadu a vybranej vzdialenosti niektorým ľuďom nebodaj mohla prísť na um aj spomienka na obnažené mŕtvoly, ktoré však ešte pred chvíľou žili, veď ružovkastá krv ani nestihla stmavnúť. Našťastie, toto sú len cestoviny a omáčka.

Ale prečo by sme na tanieru mali hľadiť práve zo vzdialenosti,

ktorá v precitlivených osobách navodzuje morbidne predstavy? Môžeme ohnisko nášho pohľadu posunúť, aby sme videli celú miestnosť, veď je dosť veľká. Uprostred dlhšej steny je dvojité okno smerujúce na východ. Okno netesní, no teraz koncom leta to neprekáža.

Aj cez zatiahnuté žalúzie prenikajú dnu lúče vychádzajúceho slnka a nasvecujú jednotlivé kusy nábytku. Pod oknom je opotrebovaný stôl, ten sme už spomenuli, na protiľahlej stene rozložitá mahagónová skriňa s oblými tvarmi s čiernym soklíkom. Doba tohto mahagónu sa síce už pominula, ale jeho nostalgická elegancia pretrvala. Skriňa tu stojí osamote, kraľuje celej miestnosti, hoci je to kus, ktorý by patril do zostavy so sekretárom, s príborníkom či vitrínou. Namiesto nich je však v miestnosti manželská posteľ, ktorá možno ani nie je manželská, veď na to je príliš úzka, lenže aj naopak – pre jedného človeka by zasa bola zbytočne široká, nesprátna.

Izbenské dvere boli nevedno prečo kamsi odnesené, takže prechod cez úzku chodbu do kuchyne je teraz voľný. Aj vzhľad kuchyne nemilosrdne poznačil plynúci čas. Steny sú vyhladené mastnými parami, vymaľovať ich nanovo by nebolo ľahké. Na strope nad jednoduchým elektrickým varičom, zakvackaným fírkancami mnohých jedál, je dokonca niekoľko flakov sivej plesne, ktorú vyživujú nevetrané kuchynské výpary. Na variči stojí hliníkový čajník a veľký hrniec, v ktorom od večera ešte zostalo špagiet na jednu poriadnu porciu, nik ju už však nechcel. Je tu

maličký tmavozelený plastový stolík, ktorý by neprekážal oku, ak by sa nachádzal kdesi v záhrade, no tu pôsobí nenáležite, a to aj napriek prevládajúcej biede a nevkusu všade naokolo. Na kraji stolíka sa nachádza neuzatvorená fľaša oleja. Keď ten, kto ju tam položil, bude rovnako nedbalo prechádzať okolo, je dosť možné, že ju prevrhne. Olej sa rozleje na bordovo-čiernu šachovnicu vydratého linolea, zatečie aj pod kredenc, ale to zrejme nebude nikomu prekážať. Vedľa fľaše oleja sú dve neumyté šálky.

Kombinácia sýtomodrej a pomarančovej na drevotrieskovom kredenci by sa väčšine ľudí zrejme zdala vkusná, a hoci tento dizajn je už zastaraný, mohli by sme sa aspoň o tomto prvku zariadenia vyjadriť, že je zánovné či zachovalé, no to by jedny z dvierok nesmeli bezmocne visieť, pretože sa nenašla ruka, ktorá by vymenila zlomený pánt.

O toailete veľa povedať nemôžeme, pretože vidno len málo, žiarovka, ktorá by ju mala osvetľovať, je rozbitá. Aj tu chýbala ochotná ruka, ktorá by sa podujala na jednoduchú výmenu. Potreba sa nemôže vykonávať v tme, takže sa pri nej nechávajú dvere otvorené. Do záchodovej misy sa nenakláňame, aj tak by sme veľa nevideli, no očakávame, že je dosť špinavá, pretože ak tá ruka nevymenila žiarovku, prečo by mala čistiť zažltnutý porcelán. Na zodratom linoleu stoja dva kýble, jeden už vyprázdnený, voda v druhom čaká, že bude použitá na spláchnutie. Dodávky elektriny aj vody už obnovili, možno dokonca neboli nikdy ani

prerušené, no splachovač je pokazený. Ale aj tak nemôžeme vedieť, či aj odpad z kanalizácie kdesi neuniká. V tejto oblasti bolo v nedávnych rokoch množstvo havárií, nie všetko už stihli opraviť, pretože ešte aj dnes sa časť peňazí na rekonštrukcie stratí v nenásytných vreckách nepoctivcov. Ako vždy po vojne.

Dom je starý a zanedbaný, nie je však poškodený. Okná nerozbili tlakové vlny výbuchov delostreleckých granátov, do múrov sa nezavítali guľometné strely. Všetky okolité budovy dopadli oveľa horšie, niektoré boli vystavené priamym zásahom aj opakovane, takže už ani nie sú budovami, veď z nich zostalo iba niekoľko obhorených múrov. Iné majú vybité okná a vyvalené dvere. Nájdú sa aj domy, ktoré vyzerajú z jednej strany celkom dobre, obývateľne, ale z opačnej strany sú zdemolované, preválené múry odkrývajú útroby miestností, zo stropov visia desivé zvyšky lustrov, uprostred izieb sú rozčapené hrozivo obhorené gauče a kreslá, niekde sa rozsypali tehly a murivo vnútorných stien, ale konštrukcie vodovodných trubiek zostali na svojom mieste, takže teraz vytrčajú do priestoru ako paleontológmi odkryté kostry dávno vyhynutých živočíchov.

Záhrady sú neobrobené, ale o to živšie. Darí sa nielen burine, púpavám a tráve, ale aj ovocným stromom. Tie, ktorým sa prednedávnom podarilo prežiť delostreleckú aj odvetnú mínometnú paľbu, teraz radodajne ponúkajú svoju úrodu čakajúc, že práve v toto prebúdžajúce sa ráno gazdovia začnú so zberom. Gazdov však nevidno, niet ich. Záhrada žije vlastným životom, divie, a ak

sa čosi nestane, tak ju čoskoro pohltí príroda. Vďaka vojne zas raz divočina porazí skultivovaný svet. Možno v záhradách teraz ukazuje svoju odlišnú tvár ten istý neskrutný živel, ktorý prednedávnom premenil ľudí na rujúce sa zvieratá.

Veľkú muchu krúžiacu už niekoľko dní nad záhradami, a preto presýtenú šťavami opadaného hnijúceho ovocia, zlákal nový pach. Krúži nad miestom, odkiaľ pach vychádza. Je to nízka kopa hlíny, navršená zrejme len pred niekoľkými mesiacmi, stále dobre viditeľná voči okolitému terénu, hoci aj tejto zeminy sa už chopila divokosť prírody, ktorá sa rozhodla, že tu budú rásť husté trsy trávy a vysoké byľky burín.

Mucha sa spustila na hrudu zeminy už vyhriatu vychádzajúcim slnkom. Pach je pre ňu až omamne lákavý, ale k jeho zdroju sa nevie dostať. Mucha skúsi šťastie ešte na dvoch iných miestach, ale potom definitívne odlieta preč. Lákavých pachov je v toto slnečné ráno mnoho.

Mucha je teraz už v dome, ktorého interiér sme sa už pokúšali opísať. Pred chvíľou sa nasýtila zvyškami rajčinovej omáčky a špagiet v izbe, potom z tejto miestnosti vyletela cez tmavú chodbičku do kuchyne, pristála na neumytej šálke a lizla si zo zvyškov kávovej usadeniny. Vzápätí znovu vzlietla, dvakrát narazila do pootvoreného okna, ktorým sa dostala dnu a teraz ju zlákal slnečnými lúčmi. Zamotala sa do starých pavučín, ale podarilo sa jej oslobodiť a s dlhým vláknom pavučiny prilepeným

na zadnej nohe preletela späť do izby. Šíril sa odtiaľ akýsi silný živočíšny zápach, ktorý predtým neregistrovala.

Mucha hlasno bzučí, lieta nad posteľou, hľadajúc miesto, odkiaľ lákavý zápach prichádza. Najskôr niekoľkokrát zakrúži nad tvárou mladej ženy, dráha letu kopíruje vystúpené líčne kosti a klenuté čelo, už-už sa zdá, že práve tam mucha pristane, možno presne na drobnom tetovaní pri koreni nosa, ale napokon poslúchne svoje čuchové receptory a preletí nad druhé z tiel ležiacich v posteli. Mucha pristane v húštine chlпов, nevie, že sa dostala k mužskému pohlaviu. Nožičky cupkajú ďalej, ochlpenie, v húštine ktorého sa mucha konečne zbavila zvyškov pavučiny, sa končí, sosák je pripravený prijať potravu, ale muče sa zdá, že kdesi blízko je potravy viac, pretože zápach či vôňa prichádzajúca odtiaľ je omnoho intenzívnejšia. Mucha vzlietne, opíše vo vzduchu niekoľko kruhov a spustí sa na miesto, kde by mal byť zdroj pachov, ktoré ju lákajú. Predsa sa sústredila na telo ženy. Aj tu sú najskôr chĺpky, pomedzi ktoré sa musí prepletať.

Ak by mucha dokázala identifikovať zvuky, ktoré sa šíria v jej okolí, tak by si uvedomila, že do robustného mužského chrápania a tichšieho ženského odľukovania pribudol ľudský hlas. Do izby prichádza z úzkej tmavej chodbičky, ktorou mucha pred chvíľou preletela.

„Zachovajte pokoj, to som ja!“ kričí z chodbičky chlapčenský hlas.

Muž v posteli sa strhne prvý, v polospánku šmátra pod van-
kúšom, ale zbrane tam niet. Uvedomí si, že je po vojne, ale to
znamená len toľko, že jeho život je teraz vo väčšom ohrození, veď
už nemá pištoľ ani pušku, no nebezpečenstvo sa nepominulo.

Žena, nahá rovnako ako muž, tiež v prvej chvíli na hranici prebú-
dzania chcela hľadať zbraň, ale okamžite jej svitlo, že tu žiadnu
nemá, a tak sa aspoň zakryla prepotenou károvanou dekou,
ktorá milencom skĺzla nadránom až k nohám. Ak ich prišli zabiť,
nech ju aspoň zaživa nevidia nahú.

Do miestnosti nakukne hlava sotva pätnásťročného chlapca.

„Nemajte obavy, vediem tých dvoch pánov, ktorí pôjdu s nami
cez čiaru.“

Chlapec sa obráti do chodbičky a povie: „Počkajte chvíľu,
práve sa zobudili, musia sa obliecť.“

Nahý muž po anglicky zakľaje a súka sa do šiat. Džínsy si naťahuje
naholo, potom si navlečie ponožky, zašnuruje tenisky. S tričkom
a bundou v ruke vstane z postele, aby si obzrel prichádzajúcich.
Keď v šere chodby rozozná počerného štíhleho dvadsiatnika
a zavalitého muža dost' po tridsiatke, oboch na prvý pohľad veľmi
ustatých a neistých, čosi zamrmle. Asi po anglicky, asi pozdrav.

Kým sa mladá žena oblieka do hábov páchnucich potom, úko-
som sleduje, ako sa mladší z mužov, ktorých chlapec priviedol,
rozhliada po kuchyni. Pustí vodovod a dlho pije tečúcu vodu.

Je v ňom čosi nevyspytateľné a tajomné, ale zdá sa jej aj dost inteligentný. Žena ho podľa vzhľadu odhadne najskôr na Araba, potom na Róma. Ak je to Róm, bude všetko v poriadku, pretože uteká rovnako ako oni, ak by to však bol Arab, zrejme by tu mali prezlečeného vojaka OSN. Žena sa naučila zbytočne sa nezamýšľať, verí svojmu úsudku na základe prvého pohľadu.

Žena podíde k oknu a pozrie von cez medzeru v starých žalúziách. Skúseným okom bleskovo skontroluje okolie – okná okolitých obhorených domov, praskliny v stenách, kopy sutiny, zvyšky plotov, vyvalené kmene, na architektúre okolitého ruromviska sa od večera nič nezmenilo. Nikto tam nie je, čiže nie sú v obklúčení. Lebo to by vojaci OSN určite urobili, skôr než by ich človek vstúpil dovnútra.

Pohľad na staršieho z prichádzajúcich ženu upokojí. Nie je to nebezpečný človek, len z neho priam sála neotesaná hrubosť, možno je hulvát, ale vcelku neškodný. Chcela by prejsť do kuchyne, aby postavila vodu na kávu, ale zrazu ich je v malom priestore priveľa, mlčky sa ostražito obchádzajú. Chlapec, ktorý dvoch novoprichádzajúcich doviedol, sa zatiaľ prešuchne do izby, najskôr vytiahne žalúzie, potom otvára okno, pretože teplý nevetraný vzduch v miestnosti sa stáva už takmer nedýchatelným. Keď žena počuje zvuk vyťahovania žalúzií, vráti sa z kuchyne a znovu ich zatiahne. Okno nechala otvorené, no teraz ním preniká zvonka len zanedbateľné množstvo čerstvejšieho vzduchu.

— x — x — x —

„Dvaja páni, ktorí prišli so mnou, sú veľmi unavení. Teraz si ľahnú oni, musia si odpočinúť, aby to v noci zvládli,“ oznámi chlapec tónom, ktorý nepredpokladá polemiku.

Dospelí sa mlčky podvolia, aj tí, ktorí posteľ uvoľnili, aj tí, ktorí sú do nej nakomandovaní. Hoci starší z prichádzajúcich mužov nemal vonkoncom v úmysle líhať si, práve naopak, chcel zostať v strehu, pretože dvojica milencov sa mu zatiaľ nepozdáva. Ale aj on akosi automaticky koná podľa chlapcových slov a oblečený si líha na plachtu, stále vlhkú od potu nocľazníkov a fľakatú po ich búrlivej noci. Mladší Róm si tiež ľahne.

Všetci vedia, že tento chlapec, ktorému každý z nich odovzdal nemalú finančnú čiastku, je tu vodcom. To on ich pred polnocou prikryje plášťami, ktoré vedia oklamať termovíziu aj noktovíziu, a cestičkou pomedzi hliadky vojsk OSN privedie k Dunaju, aby ich tam prevzal niekto iný, kto ich v nafukovacom člne prevezie na druhú stranu, odkiaľ ich ktosi ďalší odvedie cez tajný tunel pod prísne stráženou komunikáciou E75 až k rakúskej hranici. U nich vojna nebola, tamojšia polícia je málo ostražitá a domáci ľudia sú dôverčiví. Nebude problém ísť ďalej na západ.

„Doniesol som vám dve konzervy a zemiaky. Večer buďte pripravení, prídem presne o jedenástej. Na sekundu presne. Nie že mi niekto z vás skočí po krku. Znovu pripomínam, že nesmiete mať pri sebe žiadne digitálne technológie, žiadne tablety, smartfóny, vôbec nič, ani prístroje na nočné videnie,“ povie chlapec žene v kuchyni po slovensky a potom všetko zopakuje od slova do

slova v maďarčine pre jej milenca. Obaja prikývnu. Chlapec ešte nakukne do izby, ale tamí dvaja už odfukujú.

Keď buchnú dvere za odchádzajúcim chlapcom, žena sa tiež pozrie do izby.

„Myslím, že sa niet čoho báť,“ povie svojmu milencovi po anglicky a hlavou naznačí smerom k spiacim mužom.

„Bál som sa včera a budem sa báť aj dnes,“ usmeje sa muž. „Ale s tebou je ešte aj strach príjemný.“

Začne ženu bozkávať, ale tá, keďže celým telom cíti nadbytok jeho vášne, sa po chvíli vymaní z objatia.

„Ja sa už dávno nebojím ničoho. Strach je príjemný len vtedy, keď pozeráš horor pre tínedžerov,“ povie žena a zaleje kávu.

Muž videl, že šálky boli predtým dost' špinavé od včerajšej kávy a ona ich len nedbanlivo opláchla, ale neprekáža mu to. Zvykol si, je predsa iba krátko po vojne. S úsmevom sa pozrie na ženu a znovu je fascinovaný najkrajším miestom na jej tvári. Platonicky pobožká malého motýľa, ktorého má žena vytetovaného pri koreni nosa.